

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 til DPs GF-2021

Disposition:

1. Indledning
2. Kommunikation
3. Telefonrådgivningen
4. Nordisk og internationalt samarbejde
5. Samarbejde med bestyrelsen om vedtægtsforslag
6. Behandling af indkomne klager
7. Forslag til handlingsprogram på GF 21

1. Indledning.

Ved GF i DP i 2018 vedtog medlemmerne et navneskift for *Etiknævnet* til *Komite for Etik*.

Komiteen sammensætning i perioden 2018-2021.

Formand Lisbeth Sten Jensen

Næstformand Johanne Bratbo

Medlem Mette Bentzen (indtil december 2020)

Medlem Lotte Sønderby

Medlem Karin Rønnebæk-Kornum

Suppleant Charlotte Boel - ordinært medlem fra december 2020

Suppleant John Toft

Ændringer i KfE undervejs i perioden

Formand Lisbeth Sten Jensen har grundet arbejdsmæssige forhold været nødsaget til at tage orlov fra formandsposten i to perioder fra marts-juni 2020 og igen fra maj til udgangen af august 2021. Johanne Bratbo har været konst. formand i disse perioder.

Mette Bentzen valgte i december 2020 at udtræde af Komite for Etik

Den ugentlige telefonrådgivning

Den ugentlige telefonrådgivning blev i perioden marts 2018 – januar 2019 efter særlig aftale med DP fortsat varetaget af Jytte Ganløse, der udtrådte af KfE ved GF 2018, og siden januar 2019 varetaget af Charlotte Boel i KfE.

Ændring i sekretariatsbetjening undervejs i perioden

KfE skiftede sekretariatbetjening i foråret 2020 på baggrund af en administrativ beslutning i DPs ledelse, og derudover en beslutning om, at KfE alene fremover kunne få sekretariatsbistand til klagesagsbehandlingen, samt opsætning af dagsorden og referering af ordinære møder i KfE. Der er fra sommeren 2020 ansat student til at assistere sekretariatsmedarbejder. Grundet sekretariatsmedarbejders jobskifte fra august 2021 til anden organisation, skal KfE igen skifte til ny sekretariatsmedarbejder fra dette tidspunkt.

Mødeaktivitet

Mødeaktivitet i indeværende generalforsamlingsperiode fra april 2018 – september 2021 har været meget omfattende og tidskrævende bl.a. pga meget forberedelsesarbejde, udarbejdelse af høringsvar, oplæg, afsøgninger, m.v., som alene har påhvilet KfE.

KfE har afholdt ialt 7 møder fra maj 2018, 10 i 2019, 8 i 2020 og 4 til og med juni i 2021 = 29 møder ialt, hvortil kommer et årligt 2-dages seminar i hhv 2019, 2020 og 2021.

Endvidere har KfE forestået det årlige 2-dages seminar for de nordiske etiknævn i 2018 i København, og formand og næstformand deltaget i det nordiske seminar i Stockholm i september 2019. På grund af Corona restriktioner måtte nordisk seminar i Bergen i 2020 aflyses indtil videre. Formanden for KfE har i stedet haft virtuelle møder med de øvrige nordiske etiknævnsmænd i efteråret 2020, hvor fokus har været på den afsluttende proces med revision af de etiske principper (jvf. afsnit 4).

Udover egne møder og seminarer har KfE deltaget i et omfattende antal møder med bestyrelsen om vedtægtsforhold m.v., samt været repræsenteret ved alle formandskollegiemøder i hele generalforsamlingsperioden, samt virtuelle møder med enkelte decentrale enheder der har ønsket drøftelser med KfE omkring den igangværende proces med vedtægtsændringer.

Gældende vedtægtsbestemte opgaver for Komite for Etik

§ 1. Komiteens opgaver er følgende:

- a. At udbrede kendskabet til de nordiske etiske principper for psykologer.
- b. At øge bevidstheden i medlemskredsen om de etiske dilemmaer, som knytter sig til forskellige faglige funktioner, som psykologer udfører.
- c. At tilbyde rådgivning til medlemmer i forhold til etiske aspekter i en klagesag over psykologen i Psykolognævn og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.
- d. At fungere som kollegialt klageorgan, dvs. ved behandlingen af tvister, hvor psykologer klager over psykologer.
- e. At behandle klager over ikke-autoriserede psykologer.
- f. At rådgive medlemmer, der ønsker en udredning af de etiske forhold i sager, forelagt Psykolognævnet og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, tilbydes en dialog herom i form af en konsultation med Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik.

2. Kommunikation

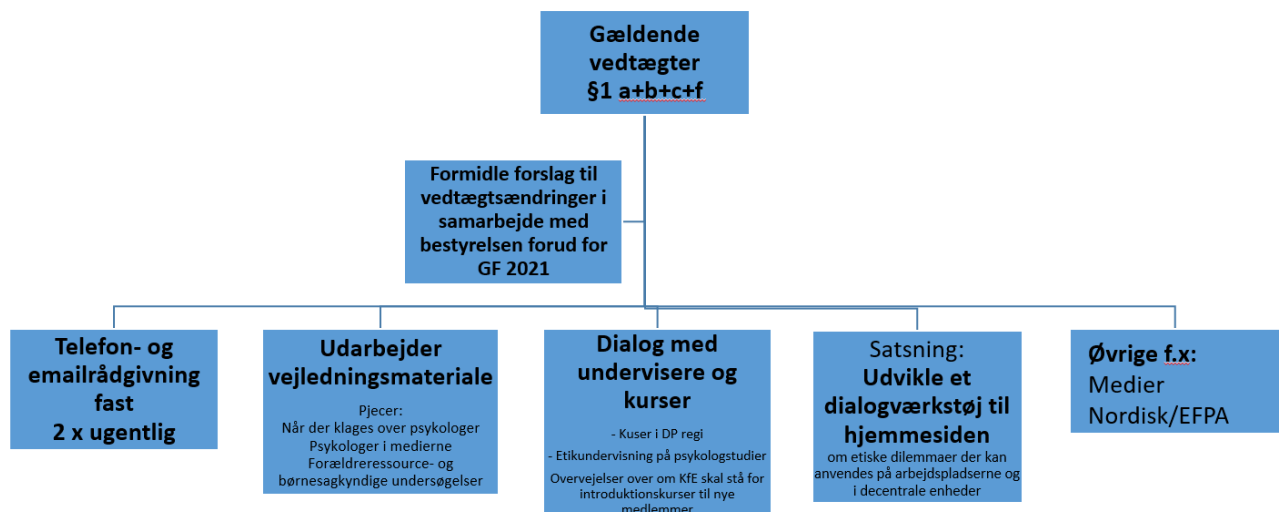
Kommunikationsstrategi og status for arbejdet hermed

Komite for Etik har tidligere udarbejdet forskellige pjecer med vejledninger indenfor specifikke områder og varetager den ugentlige adgang til telefonrådgivning. KfE valgte i efteråret 2018 at udarbejde en kommunikationsstrategi med flere elementer for at styrke indsatsen på sigt i forhold til vedtægternes bestemmelser om at udbrede kendskabet til de etiske principper og øge bevidstheden i medlemskredsen om etiske dilemmaer.

Centralt i strategien er følgende (jvf. nedenstående figur):

- Dialog med underviserne på kurser i Etik i regi af DP om deres erfaringer med relevans af indhold og etiske dilemmaer hos deltagerne;
- Henvendelser til universiteternes psykologiuddannelser for at få information om status for undervisning i faget etik;
- Satsning på projekt med udvikling af et refleksionsværktøj til DPs hjemmeside, der kan gøre det lettere (og mindre tabubelagt?) for medlemmerne at igangsætte og vedligeholde refleksioner om etik i praksis. Et materiale bl.a. baseret på tilbagemeldinger fra decentrale enheder om, hvor opgaver og udfordringer i hverdagens praksis kan skabe etiske dilemmaer.
- Derudover ønske om at KfE fremover kan bidrage med artikler/klummer o.lign. om etiske aspekter og dilemmaer i DPs nyhedsbreve eller magasinet P, som egner sig til medlemsdebat, men en opgave som også vil kræve kommunikativ bistand fra DP. Dette ønske er tilkendegivet overfor bestyrelsen. KfE har udpeget nogle relevante temaer til en start, som KfE hhv selv vil beskrive og om andre indgået en aftale med Lektor Emeritus Søren Willert, Ålborg Universitet, om et samarbejde om artikler fra efteråret 2021. Søren Willert var selv for år tilbage aktiv i foreningens daværende Etiknævn.

Figur: Kommunikationsstrategi og formidling

I perioden er arbejdet på opfølgning i forhold til flere af disse elementer og som en indsats KfE har forestået alene, da KfE kun ydes sekretariatsbistand til klagesagsbehandling, samt formel opsætning af dagsorden og mødereferat i det elektroniske system First Agenda.

Dialog med kursusundervisere i etik i DP regi:

Der har i 2020 været afholdt møder med Jytte Ganløse og Søren Fryd Birkeland der varetager et kursus i hhv etik på voksenområdet og ungeområdet i DP regi. Møderne har bidraget med vigtig information

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 **Skal formelt godkendes på DPs GF-21**

om, hvilke temaer der indgår formelt i kurserne, herunder skelnen mellem lovgivning og etik, og de etiske dilemmaer som deltagerne oplever i deres daglige praksis og har oplagt behov for at reflektere over i fællesskab.

Kontakt til universiteterne om undervisning i etik:

KfE har i 2020 sendt henvendelse til universiteternes psykologuddannelser om undervisningen i etik, hvilket har bekræftet fornemmelse af, at der er store forskelle i niveau og hvorvidt der overhovedet undervises systematisk heri.

KfE har på baggrund af denne afsøgning konkluderet, at det vil være relevant, at KfE fremover kan tilbyde nyuddannede psykologer og nye medlemmer af DP et into-kursus om etik og etisk refleksion, og har arbejdet videre med forslag til rammer herfor og forslag til handlingsprogrammet på GF 2021. Se Bilag 1.

Spørgeskema til decentrale enheder:

I efteråret 2020 er udsendt et spørgeskema til alle decentrale enheder i DP (kredse, sektioner, selskaber, netværk) bl.a. med opfordring til at bidrage med input til relevante temaer til etiske dilemmaer baseret på erfaringer fra netop deres felt og arbejdsområder. I alt 3 kredse, 4 sektioner, 4 selskaber og 3 netværk har valgt at besvare spørgeskemaet i foråret 2021. På grund af Corona har KfE ikke fundet det optimalt med en rykkerprocedure.

Samlet er der via itlbagemeldingerne indkommet en lang række relevante bidrag, som også i høj grad peger på, at psykologernes arbejdsvilkår generelt er under pres og at disse kan øge oplevelsen af tilstedeværelsen og/eller risikoen for etiske dilemmaer i hverdagen.

Eksempelvis:

Manglende mulighed for at drøfte etik, når ens leder ikke er psykolog; tildeling af for mange og konfliktende roller i forhold til samme sag/klient; tildeling af opgaver, hvor psykologen kan mangle konkrete kompetencer; regler i systemer der kræver flow i opgaveløsningen på bekostning af faglig kvalitet i undersøgelser og testninger; ressourcefokus i organisations- og forsikringsopgaver der presser metodevalg; lovgivningsmæssige barrierer for at kunne yde individuel faglig relevant bistand, m.v. Afdækningen rummer derfor også viden om områder, hvor fagpolitisk fokus i DP kan være (mere) påkrævet.

Udvikling af refleksionsværktøj til hjemmesiden:

Informationerne fra de gennemførte afsøgninger er alle indgået i det videre arbejde i KfE med udarbejdelse af en projektbeskrivelse og model for udvikling af et refleksionsværktøj til hjemmesiden, der kan styrke adgangen til løbende etisk refleksion over dilemmaer i psykologarbejdet på arbejdspladser, supervisorsgrupper, netværk og decentrale enheder.

KfE har til GFs handlingsprogram derfor fremsat forslag om bevilling på kr. 100.000 til bistand til den konkrete pædagogiske og kommunikative udformning heraf i den kommende GF-periode.

Se Bilag 2.

3.Telefonrådgivningen

Formålet:

At styrke opmærksomheden på etiske dilemmaer og håndteringen af disse, samt formidling af de Etiske Principper for Nordiske psykologer.

Rammer for den telefoniske rådgivning:

Omfatter 2 timer ugentligt, aktuelt placeret fra kl. 8-9 henholdsvis onsdage og torsdage. Telefonen betjenes ikke i ferie og helligdage.

Antal henvendelser:

Gennemsnitlige antal henvendelse pr. år ligger på 60. Dog sås i 2020 en halvering af henvendelser, hvilket formodes at kunne relateres til Corona epidemien og nedlukningen af DK i foråret. I 2021 har der fra januar til og med maj været 21 henvendelser, hvor antallet igen er påvirket af endnu en nedlukning på grund af Corona epidemien i Danmark.

Henvendelser sker både fra autoriseret og ikke autoriseret psykologer, og fra forskellige typer arbejdspladser: Psykologer fra privat praksis og ansatte i kommuner, regioner og staten.

Erfaringsmæssigt modtager rådgiver også e-mails fra psykologer, der ønsker rådgivning, og flere af disse kan have et komplekst indhold, som ikke kan besvares enkelt, og derfor opfordres psykologen i flere tilfælde til at ringe til rådgivningen. I 2020 overtog sekretariatet henvendelser via mail og henvendelser fremsendes derfra til Komite for Etik's rådgivning. Såfremt henvendelsen drejer sig om juridiske forhold henvises til konsulenterne i DP.

Derudover kan der være henvendelser der er udtryk for et akut krisebehov, som der skal handles på, hvorfor disse tilstræbes besvaret så hurtigt som muligt. Flere psykologer kan henvende sig flere gange om samme eller tilsvarende sager, hvorfor det vurderes, at det er hensigtsmæssigt med samme rådgiver ved telefonen.

Feedback:

Rådgivningen har i flere tilfælde som følge af henvendelser givet inspiration til, at der på diverse arbejdspladser har været fokus på og/eller sat tid af til at arbejde med de Etiske Principper for Nordiske Psykologer. Som rådgiver oplever man ofte at få en positiv feedback med budskaber om vigtigheden af adgang til en telefonrådgivning, hvor det er muligt at udfolde etiske dilemmaer og/eller blive bekræftet i egne overvejelser.

Målgrupper:

Der har i perioden været en nogenlunde lige fordeling af gruppe som henvender sig og imellem privatpraktiserende psykologer, offentligt og regionalt ansatte psykologer.

I forhold til de *offentligt og regionalt ansatte psykologer*, har der været en del henvendelser, hvor de har oplevet, at det ikke var muligt at trække på vejledning i deres respektive organisationer, eller hvor de oplever at blive presset til at tage opgaver som medvirker til, at skulle gå på kompromis med egen faglighed eller bliver bedt om at tage opgaver, som de ikke føler sig kvalificeret til at udføre.

Det er fornemmelsen, at der i gruppen er *flere nyuddannede*, som har nedsat sig som privatpraktiserende og som endnu ikke har autorisation, ligesom der også har været en del henvendelser fra nyuddannede psykologer som er ansat som ene psykolog på bosteder, gymnasier og mindre kommunale enheder.

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 **Skal formelt godkendes på DPs GF-21**

Erfarne psykologer som pludselig kommer i en svær situation med en psykologopgave, oplever at stå med et nyt dilemma, eller er i tvivl om gældende lovgivning for eksempel mht. forældremyndighedsloven.

Henvendelser og typer af sager (som fylder mest):

Rådgivningen tager altid sit afsæt i de fire overordnede etiske principper: Respekt, Kompetence, Ansvar og Integritet. Det noteres, om der er tale om hhv klient- eller kollegiale henvendelsesårsager samt typen af henvendelse.

I langt de fleste tilfælde handler henvendelsen om dilemmaer knyttet til klientsager, og der har i perioden kun været 1-2 kollegiale klagesager.

Eksempler på typer af sager, hvor flere principper kan være i spil:

- *Undersøgelser i kommunal regi* og hvor psykologen bliver bedt om at udtale sig om eller give en vurdering, der ikke relaterer til selv undersøgelsesopgaven. Eller, at i en påbegyndt undersøgelse bliver psykologen bedt om at påtage sig endnu opgave, der kan medføre, at psykologens rolle ikke bliver tydelig for klienten.
- *Forældrevneundersøgelser* – der ofte kan berøre flere eller alle principper pga. problemer med eksempelvis: Usikre rammer eller forventningsafstemning omkring forældrenes indflydelse på faktuelle forhold i erklæringer
- *Psykologer i medierne* f.eks. forløb med klient i medierne, der også omfatter optagelser fra terapirummet – og hvor kontraktindgåelsen er uklar i forhold til at se indhold før det lanceres, hvis klienten eller psykologen fortryder deltagelse, etc. – situationer der kan berøre flere principper
- *Underretningssager*, hvordan og hvornår skal psykologen underrette?

Derudover noteres efter behov information, som kan være relevant for den enkelte rådgivning, også i tilfælde af, at psykologen har behov for at henvende sig i sagen igen.

Eksempler på sager i henhold til de enkelte principper:

II.1 Respekt	<ul style="list-style-type: none"> • Sprogbrug i erklæringer • Pres fra forældre om at få indsigt i barnets udsagn i tilknytning til terapi eller undersøgelse (ofte uklar rammesætning fra start også i forhold til fælles behov) • Kollegiale klager om tone og omtale af klienter og samarbejdspartnere. • Manglende skriftlige kontrakter. I forhold til sekundært berørte fx forældre til teenagere i terapi
II.2 Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> • At psykologen pålægges opgaver, som vedkommende ikke har kompetencen til (f.eks. testning) • Hvornår og i hvilke sager bør psykologen have supervision
II.3 Ansvar	<ul style="list-style-type: none"> • Forsøg på at ”parkere” kollegiale klager hos Komite for Etik (flytte fokus i stedet for selv, at reagere overfor kollega) • Hvordan får man sagt sin bekymring om kollegas manglede etiske refleksion i en sag og støtter bedst op omkring den etiske refleksions praksis

	<ul style="list-style-type: none"> • Jobcentre: hvor mange oplysninger skal overgives videre i systemet • Hvad er ledelsens ansvar og hvad er psykologens ansvar, når det er offentligt ansatte • I privat praksis, hvad er opdragsgivers ansvar og hvad er psykologens ansvar fx mht. at indhente samtykke erklæringer • Hvad gør man hvis man midt i en terapeutisk opgave, også bliver bedt om at varetage en opgave der går ud på at lave en arbejdsvurdering af samme klient gruppe som er i et terapeutisk forløb
II.4 Integritet	<ul style="list-style-type: none"> • Dilemmaer der opstår, hvis psykologen i en sag får ny/ekstra informationer fra andre, som kan påvirke vurdering og forløb – f.eks. fra anden klient, som er i behandling, fordi det viser sig, at klientens børn går i samme skole/institution som psykologens børn, etc. • Samarbejdsproblemer på arbejdspladsen • Hvordan forholder psykologen sig, hvis ens nabo beder om hjælp mht. hendes børn

Henvendelser vedr. lovgivninger:

- Forældreansvarsloven: F.eks. Rettigheder for bopælsforælder; skilsmisser og fælles forældremyndighed
- Persondataloven
- Psykologloven
- Forvaltningsloven

Pjecer der ofte kan henvises til på DPs hjemmeside:

- Psykologen og medier
- Forældreressource- og børnesagkyndig undersøgelser
- De etiske principper for nordiske psykologer

Henvendelser om arbejdsvilkår

Handler om spørgsmål som: Hvad gælder og hvad må jeg, hvad kan arbejdsgiver bestemme? Her henvises til konsulenterne i DP og til det fagretslige system.

4. Nordisk og internationalt samarbejde

De nordiske lande har en mangeårig tradition for samarbejde omkring udvikling af fortolkning af de fælles nordiske principper for psykologer (her forkortet NEP), der også har betydning for fælles nordisk overenskomst om at anerkende hinandens psykologtitler, når psykologer arbejder i nabolandene.

Derudover er formanden for KfE repræsenteret i Standing Committee on Ethics i EFPA¹, ligesom etikområdet altid får opmærksomhed på de europæiske og internationale psykologkonferencer.

¹ EFPA= European Federation for Psychologists Associations med medlemskab af 39 europæiske foreninger

Revision af de fælles nordiske etiske principper (NEP)

Omkring årtusindskiftet blev gemmeført et omfattende arbejde med revision af det daværende regelsæt for etik i de nordiske lande. Baggrunden for denne omstilling var bl.a. manglende dækning i forhold til den brede udvikling i psykologfaget, således at de hidtil nedfældede regler for, hvad man ikke må, kunne rejse tvivl om det var etisk forsvarligt med handlinger, som ikke stod nævnt heri.

Revisionsarbejdet resulterede i, at vi forlod den hidtidige model med Code of Conduct til fordel for fire overordnede principper (*Respekt – Kompetence – Ansvar – Integritet*) og den etiske refleksion som vital målsætning. En omstilling som iøvrigt også har karakteriseret udviklingen generelt på etikområdet internationalt.

Ved GF i DP år 2000 blev der udover vedtagelsen af overgang til modellem med de fire overordnede etiske principper foretaget vedtægtsændring for KfE der betoner fokus på den rådgivende og formidlende funktion udover klagesagsbehandling.

I forrige generalforsamlingsperiode fik de nordiske etiknævn så opgaven med igen at se på de etiske principper. Dette som konsekvens af en appel til medlemslandene fra EFPAs Board of Ethics om at arbejde for en tilpasning til EFPAs udarbejdede Modelcode baseret på EFPAs meta code.

Denne krævende opgave har derfor stået højt på dagsordenen på de årlige nordiske seminarer, herunder i indeværende GF-periode i København i 2018 og afsluttende i Stockholm 2019. Der er forslået en række ændringer i sprogbrug for at fremme kønsneutralitet, forslag om at indføje henvisninger til visse internationale konventioner, og præciseret beskrivelser i fht til udvalgte underprincipper. Der er ikke sket ændringer i fastholdelsen af forpligtelsen ved medlemskab af foreninger at overholde de etiske principper, at etisk refleksion er vital som målsætning, og at foreningerne har sanktionerende procedurer.

Forslag til ændringer er forelagt formænd for de nordiske foreninger ved møder i SAK² fra efteråret 2019 og dernæst foråret 2021, som forberedelse af den helt endelige sproglige bearbejdning og godkendelse mhp forberedelse af fremlæggelse til vedtagelse på foreningerne generalforsamlinger, som for DPs vedkommende sker på GF 2021. SAK har tilkendegivet ønske om, at det fremgår klart, at de nordiske etiske principper står i egen ret og ikke er underlagt EFPA.

Board of Ethics i EFPA

I indeværende periode er afholdt fire møder. Mødet i efteråret 2019 blev afholdt i Stockholm samtidig med mødet for de nordiske etiknævn. Det gav mulighed for at få et helt unikt seminar, hvor repræsentanter for etiknævnene i de nordiske lande fik mulighed for at drøfte aktuelle etiske emner og dilemmaer med repræsentanter for etiknævn fra psykologforeninger fra hele Europa.

Arbejdet i EFPAs Board of Ethics har i indeværende periode været centret omkring udarbejdelse af anbefalinger vedrørende klagesagsbehandling i medlemslandene - et arbejde der forventes afsluttet i foråret 2021. Derudover arbejdes der på at færdiggøre anbefalinger og retningslinier for udførelse af supervision af etik og yderligere en ordliste/ordbog til medlemslandene for herigennem at fremme en fælles forståelse af de fagbegreber, der anvendes i Board of Ethics dokumenter. Både det nordiske og

---

² SAK = Samarbejdskomiteen for de nordiske psykologforeninger, der består af formændene for de nordiske foreninger, og som holder årlige møder på skift mellem landene.

europæiske samarbejde giver vigtig inspiration og sparring til arbejdet med etik og etiske dilemmaer på de psykologfaglige områder.

5. Samarbejde med bestyrelsen om vedtægtsforslag

På generalforsamlingen i 2018 blev vedtaget i handlingsprogram for 2018-2021 under punktet Åbent Etikarbejde, at *Dansk Psykolog Forening vil styrke den oplysende indsats om etiske problemstillinger og håndtering heraf samt at der er åbenhed og gennemsigtighed omkring Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik's sagsbehandling.*

På baggrund af et kommissorium udarbejdet af bestyrelsen i foråret 2019 og godkendt af KfE blev udarbejdet oplæg til en omfattende advokatredagørelse, som blev aflevet til DP i august 2019 og som gav anledning til afledte administrative procedure som følge heraf (udbygget begrundelse i indstillinger og tjeklister).

Corana restriktioner i foråret 2020 betød at formandskollegiemødet i marts måtte afvikles i april virtuelt opdelt i for hhv kredse, sektioner og selskaber og hvor advokaten ved hvert møde præsenterer de væsentligste pointer i hans redegørelse til foreningen. Som bilag til mødet var fremsendt bestyrelsens udkast til forslag om fjernelse af klageadgang (Spor 2) samt KfEs hørings svar til bestyrelsens udspil. KfE var repræsenteret ved alle tre møder med rollen som lyttende, og det var tydeligt, at der i medlemskredsen var usikkerhed på fordele og ulemper ved at fastholde hhv fjerne adgangen til klageindgivelse på etikområdet i DP.

Forskel på lovgivning og etik

I redegørelsen forholder advokaten sig også til spørgsmålet om forskellen på lovgivning og etik, selvom der vil være overlap visse steder, da bestyrelsen også har ønsket en vurdering af mulig ændring af klageadgang på etikområdet, således at klager over psykologer alene skal henvises til de offentlige nævn:

Citat fra advokatundersøgelsen s.7:

"I relation til samspillet med de offentlige tilsyns- og klageordninger samt domstolenes virkefelt kan der endvidere være anledning til at overveje, om der kan forekomme overlap mellem indholdet af NEP og lovgivningens regler, og om der således består en risiko for, at samme brøde kan udløse dobbelt sanktion. Psykolognævnet anser det uden for sin kompetence at vurdere, om en autoriseret psykolog har overholdt NEP. Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn har formentlig samme indstilling. Tilsvarende arbejder KfE alene på grundlag af NEP. Klager der ikke angår faglige etik, behandles ikke af KfE. De offentlige nævns og KfE's kompetencedragning i forhold til fagetik indebærer, at man anvender forskellige regelsæt. De to regelsæt har som udgangspunkt forskelligt fokus og indhold..."

Bestyrelsens forslag til vedtægtsændringer

I forlængelse af advokatredagørelsen udarbejdede bestyrelsen forslag til vedtægtsændringer i to spor (jvf. forslag på GF 21):

- Spor 1 der fastholder klageadgang på etikområdet i DP på linie med gældende vedtægter for KfE, dog med en række tilføjelser
- Spor 2, hvor klageadgangen ikke længere eksisterer, men hvor bestyrelsen stadig kan foretage eksklusioner og sende sager til "håndtering" i KfE

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 **Skal formelt godkendes på DPs GF-21**

KfE har som følge heraf afgivet flere omfattende høringssvar i 2020 i forhold til de konkrete vedtægtsmæssige tilføjelser til Spor 1 og spor 2 og derudover deltaget i en række møder med bestyrelsen herom og supplerende udarbejdet en præsentation til formandskollegiet i september 2020.

KfE har undervejs i forløbet stillet en række principielle spørgsmål til uklarheder omkring mandat mellem bestyrelse og KfE i bestyrelsens vedtægtsforslag til Spor 2:

- **Paradigmeskift – DP går enegang:**
Skal DP som den eneste psykologforening i det nordiske, europæiske og internationale selskab af foreninger for professionelle psykologer markere sig ved ikke at have korrigerende og disciplinære procedurer i forhold til de etiske principper? Og hvad vil dette i givet fald betyde for samarbejdet med de øvrige nordiske psykologforeninger? – og internationalt?
- **Status for etisk refleksion?**
Hvilken betydning vil det have for psykologernes egen holdning til etiske principper, hvis disse alene får status af hensigtserklæringer?
- **DPs image i omverden:**
*Hvilken betydning vil det have for DPs image, hvis psykologer handler i alvorlig strid med de etiske principper, men at foreningen ikke forholder sig hertil?
Vil vi blive set som en forening der lukker sig om egne medlemmer?
Vil det f.eks. kunne afføde reaktioner på de sociale medier?*
- **Forskel på etik og lovgivning:**
Offentlige klageorganer eksisterer også i de øvrige nordiske lande, og i DK i forhold til eksempelvis læger, kiropraktorer, advokater, etc. – men det ændrer ikke ved, at disse organisationer har etiske nævn der behandler klager, fordi der er forskel på etik og lovgivning, selvom der er overlap visse steder
- **Gennemsigtelighed:**
Hvilke konsekvenser vil det få for sagsbehandling (uanset om der er tale om rådgivning, sanktionering eller ”håndtering” af henvendelser), såfremt der ikke søges en løsning med henblik på partshøring? Og hvilket indtryk vil det give borgerne, hvis de under ingen omstændigheder hører noget om, hvad der sker med deres henvendelse og/eller klage (som følge af GDPR fortolkningen i DP)?

Sammelnhæng mellem medlemsforpligtelse og ekstern respekt for de etiske principper

I advokatreguleringen berøres også spørgsmålet om pligt- og sanktionstilgangen i forhold til omgivelsernes mulige syn på status af de etiske principper (citater s. 54):

”I en forening er medlemmerne de naturlige interessenter. I en forening, der repræsenterer en bestemt faglighed og erhverv, omfatter interessenterne også modtagere- og aftagere af professionens ydelser, og for en så central profession som psykologer også det omgivende samfund. Drejer det sig om bedømmelsen af en konkret adfærd, har hensynet til de umiddelbart berørte parter særlig vægt.”

”Når man som faglig forening beslutter sig for at opstille en fagetik, kan den italesættes som en anbefaling til medlemmerne eller gøres pligtmæssig. Det er mit (advokatens) indtryk, at ”pligtelementet” kan være befordrende for, at fagetik internt tages seriøst, ligesom pligten udadtil udtrykker et ”kvalitetsmærke”. Sanktioneringen af overtrædelser virker i samme retning.”

Rollefordeling mellem bestyrelse og Komite for Etik ved klagesagsbehandling

Komite for Etik er valgt som selvstændigt organ i DP på generalforsamlingen og dette har betydning for rollefordelingen internt i DP i forhold til respekt for et armslængdeprincip. I advokatredøgørelsen er denne opdeling omtalt på følgende måde (citat side 21):

"Hensigten er formentlig en klar placering af ansvaret for etik hos et dertil særligt udvalgt organ, at værne om fagligheden, at skærme undersøgelsen af klagesager mod risiko for "politisk" indblanding og muligvis principielle overvejelser om ikke at gøre etik genstand for politisk diskussion."

Fælles formidling af forslag til vedtægtsændringer

I april 2021 besluttede DPs ledelse og KfE på fælles møde, at det ville være fremmende for medlemmernes debat og oplyste stillingtagen omkring vedtægtsforslag til de to spor, at vi udarbejdede et fælles formidlingsmateriale. Der blev aftalt en disposition for indhold og derudover at KfE leverede en række caseeksempler, der kan illustrere forskellen på, hvad der vil ske med disse i hvert spor og status i forhold til de offentlige klageorganer (*der henvises hertil i GF-materialet*). Nedenstående er en fiktiv case, men bygget på realistiske erfaringer, og et af eksemplerne leveret af KfE hertil:

Sagen:

En psykolog klager over en uautoriseret psykolog som i en podcast serie om psykiske lidelser udtaler sig stærkt stigmatiserende om mennesker med diagnosen borderline.

Klager anfører således, at programmets budskab kan opsummeres til, at mennesker med borderline er forfærdelige, utilregnelige mennesker, som man ikke kan holde af, og som man bør holde sig langt væk fra. Det nævnes i programmet helt kort, at de ikke har det godt, men der gøres på intet tidspunkt noget forsøg på psykologfagligt at forklare, hvad den beskrevne adfærd kan være udtryk for eller muligheder for behandling. Lytteren formidles ingen forståelse for, hvad borderline er, men bekræftes kun i fordomme med grove og uempatiske generaliseringer. Klager har i klageskrivelsen angivet en række direkte citater fra udsendelsen til eksemplificering.

SPOR 1:

I forhold til KfE vil det være relevant at undersøge psykologens refleksion og stillingtagen til de indlejrede dilemmaer, der knytter sig til fagligt ensidig beskrivelse af en diagnose og konsekvenserne for personer der er bærer heraf i forhold til stempning og mulige reaktioner i mødet med andre - med afsæt i de etiske principper, her: I § Respekt; II § Competence – Etisk bevisthed; § II.3 Ansvar og § II.4 Integritet.

SPOR 2:

Sagen kan ikke indgives som klage til behandling i KfE – uklart pt, hvordan en sådan henvendelse/sag vil blive håndteret ved henvendelse til DP?

Psykolognævnet: (og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn)

Sagen vil ikke blive optaget til behandling, da der ikke klages over en konkret professionel relation til en klient. Derudover er psykologen ikke autoriseret og derfor ikke underlagt tilsyn fra Psykolognævnet.

Tidsplanen for sekretariatets udarbejdelse af udkast til fælles formidlingsmateriale kom imidlertid til at tage så lang tid, at KfE ikke fik dette til høring og kommentering i ret tid og mulighed for at supplere dette, ligesom der var truffet en anden beslutning i bestyrelsen om format i form af etablering af en underside til DPs hjemmeside. På møder i juni med bestyrelsen og efterfølgende møde i FMK var beskeden fra formanden for DP, at bestyrelsens materiale ville blive udsendt dagen efter til alle medlemmer af DP, og at KfE er velkommen til at supplere med tekster til undersiden. Konklusionen på forløbet er således, at KfE igen sidder tilbage med hele kommunikationsopgaven forud for GF-21 i september.

Ressourcekrævende samarbejde og proces

Hele GF perioden 2018-2021 har været særdeles ressourcekrævende for medlemmerne af KfE både på skrift og tilstedeværelse og ydermere givet anledning til frustration på grund af tone og procesforløb i forhold til samarbejdet med bestyrelsen, hvilket i december 2020 resulterede i, at et medlem af KfE valgte at trække sig i direkte protest herover, hvilket KfE anser for meget har beklageligt, da hun har ydet et stort og fagligt relevant bidrag til arbejdet i KfE igennem flere generalforsamlingsperioder.

Undervejs i forløbet har KfE fundet det påkrævet med henvendelser til foreningens kritiske revisorer bl.a. som led i overfor DPs ledelse at få præciseret armslængdeprincippet i hht vedtægterne i forhold til KfEs status som valgt direkte på GF, opgavevaretagelse og mandat.

6. Behandling af indkomne klagesager

I hht gældende vedtægter behandler KfE kollegiale klager og klager over uautoriserede psykologer og kun over psykologer der er medlemmer af DP, og kun sager der vedrører etik. KfE har ikke mandat til at tage klagesager op ad egen drift, men kan naturligvis drøfte principielle temaer med relevans for faglig etik, som løbende viser sig f.eks. i egen erhvervsudøvelse, drøftelser med kolleger, faglige artikler eller omtaler i medierne.

Det helt primære sigte i behandling af klagesager er at fremme etiske refleksion og læring hos indklagede psykolog via en høringsproces - og sekundært, hvor KfE finder dette begrundet, tildeling af en sanktion der skal forelægges bestyrelsen i form af indstilling om kritik, misbilligelse med kritik eller eksklusion i tilfælde med meget alvorlige brud på de etiske principper (jvf. Nedenstående figur).

Henvendelser og forløb i klagesager

Når Komite for Etik optager en klagesag til behandling, modtager indklagede som led i høringen en skriftlig henvendelse med anmodning om at forholde sig/reflektere over de etiske dilemmaer, som klagen vedrører. Dette for at sikre, at psykologen kan holde fokus på disse, og at KfE ikke selv tilføjer yderligere dilemmaer, selvom der måske i sagen kunne være grundlag herfor. Sagsbehandlingen tager erfaringsmæssigt omkring et års tid på grund af høringsprocesserne og afhængigt også af indklagedes overholdelse af givne deadlines for svar.

Omstående skema på side 13 viser således ikke procesforløbet over tid på år med klagesagsbehandlingen i den forgangne GF-periode, men alene antallet af sager indkommet de aktuelle år, og hvilke endelige afgørelse der er truffet i KfE. Corona perioderne i 2020 og 2021 kan givet have påvirket tilgangen af klagesager.

Oversigt over klagesager i generalforsamlingsperioden 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Antal sager til behandling	11*	3	2	2
Antal afviste sager	4	3	2	2
Resultat af sagen:	1			
- Ikke kritisabel				
- Kollegial rådgivning	2			
- Kritik	3			
- Kritik med misbilligelse				
- Eksklusion	1			

*i antallet i 2018 indgår 5 sager til behandling, som indkom i 2017, og 2 sager til behandling, som indkom i 2016.

Klagesagsfordelingen: 8 klager over uautoriserede psykologer og 6 kollegiale klager. I alt har KfE afvist 11 sager med henvisning til manglende klar etisk problematik.

Etiske principper i spil

En oversigt over de relevante etiske principper, som har været aktuelle i klagesager i den forgangne generalforsamlingsperiode viser følgende vægtning:

II.1 Respekt	II.2 Kompetence	II.3 Ansvar	II.4 Integritet
7	4	2	3

- samt derudover i 1 tilfælde III.1 Brug af principperne

Som det fremgår fylder princippet *Respekt* mere i klagesager end ved telefonrådgivningen, hvor princippet *Ansvar* oftere er i spil (jvf. afsnit 3). Denne forskel vurderes naturlig, da klagesager indgives på baggrund af hændelser eller forløb, hvor der kan være tale om, at psykologen etisk ikke har løst sin opgave tilfredsstillende eller udvist uetisk adfærd. Medens psykologer, der henvender sig i telefonrådgivningen, ofte gør dette netop i et forebyggende øjemed, f.eks. for at få afklaret dilemmaer som kan knytte sig til at varetage ansvaret for en given opgave, rolle og/eller forløb.

I alt tre sager er afgjort med indstilling om kritik, og i en enkelt sag med anbefaling om eksklusion på grundlag af brud på det etiske princip II.4 Integritet – om at psykologen undgår private og seksuelle relationer til sine klienter.

Andre udvalgte eksempler på etiske dilemmaer i klagesagerne: Uenighed om fortolkning af adfærd knyttet til bestemt terapimetode; uklare roller i intervention i arbejdsmiljøssag; kompetencestrid i forhold til underretning; manglende rolleafklaring i forbindelse med undervisningsansvar.

Konsekvenser af GDPR i forhold til klagesagsbehandling

Kravet om overholdelse af EUs persondataforordning har også fået konkrete konsekvenser for KfEs muligheder for at efterleve gældende vedtægter.

I forlængelse af den omfattende advokatudredning som bestyrelsen indhentede omkring etikområdet og fik leveret i august 2019, blev efterfølgende rekvireret en særskilt advokatudtalelse om GDPR-

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 **Skal formelt godkendes på DPs GF-21**

bestemmelsernes betydning for klagesagsbehandling, da disse foreskriver, at medlemskab af en fagforening skal anses for en følsom oplysning.

Advokatens redegørelse indeholdt imidlertid ingen afsøgninger eller analyser af praksis og fortolkning heraf i professionelle organisationer med egne etiske nævn og klageadgang, og hvor medlemmerne ved indmeldelse forpligter sig til at overholde organisationens etiske principper og retningslinjer. Herunder oplagt f.eks. de øvrige nordiske psykologforeninger, lægeforeningen, m.v.

Komite for Etik (KfE) drøftede sagen på årligt seminar i januar 2020 og fremkom med forslag til, hvordan kravet om samtykke fra indklagede til oplysning om medlemskab kunne forvaltes, således

1) at klagesagsbehandling med høringsproces kunne gennemføres ved samtykke fra indklagede om oplysning af medlemskab af DP og 2) ved manglende samtykke at klagen behandlede på det foreliggende grundlag. Anbefalingen af proces blev sendt til bestyrelsen i februar 2020.

Bestyrelsen traf imidlertid en beslutning om fortolkning af GDPR således, at 1) ved samtykke kan der ske klagesagsbehandling som hidtil, men 2) ved manglende samtykke fra indklagede psykolog til at medlemskab af DP må oplyses eller hvis indklagede vælger ikke at svare på forespørgslen om samtykke, da skal sagen afvises uanset dennes indhold.

Komite for Etik har ved flere lejligheder både skriftligt og mundtlig opponeret i forhold til denne fortolkning, da vi finder at tilladelse af, at psykologen end ikke behøver at svare på henvendelse om samtykke, må anses for:

- brud på de etiske principper *Respekt* og *Ansvar*
- udtryk for manglende respekt for klager (klienter, kolleger som er medlemmer af DP), KfEs medlemmer og den del af sekretariatet der betjener KfE
- og kan derudover medføre
  - at f.eks. uautoriserede psykologer ved blot at undlade reaktion dermed kan unddrage sig klager – uanset den etiske alvor af disse, og hvor der så for klager på nuværende tidspunkt kun er domstolene som klagemulighed
  - uigennemsigteligt for klagere (og omverden) i forhold til, hvorfor nogle sager behandles og andre afvises allerede før de er vurderet af KfE (*altså det modsatte af Åbent Etikarbejde...*)

Derudover forholder det sig således, at offentlig tilkendegivelse af medlemsskab fjerner den særlige beskyttelse om fagforeningstilhørsforhold som en følsom oplysning, hvis psykologen f.eks. som led i synliggørelse af sine kvalifikationer og kvalitetsstandarder reklamerer med medlemsskab af DP, eksempelvis www.p.i.d.dk. Der kan henvises til artikel 9 stk.2 litra e i Databeskyttelsesforordningen. Tilsvarende gælder eksempelvis for alle de aktive medlemmer i bestyrelser, decentrale enheder og udvalg, som ligeledes fremgår synligt med navn på DPs hjemmeside.

KfE har undervejs i processen forhørt sig hos de øvrige nordiske etiknævn, såvel som den danske lægeforenings etiske nævn, om deres håndtering af GDPR-problematikken, og hvor svar herpå har været fortolkning af, at denne ikke betyder, at medlemmerne kan unddrage sig at forholde sig til klager.

Formanden for DP har mundtligt på vegne af bestyrelsen tilkendegivet, at man er klar over, at der her er et problem i forhold til efterlevelse af vedtægterne, og der foreligger derfor pt. ikke anden løsning. Det er

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 Skal formelt godkendes på DPs GF-21

således også uafklaret, hvorledes det vil forholde sig med afvisning af samtykke fra psykologen, hvis klager på forhånd i klagen oplyser kendskab til, at psykologen annoncerer med medlemskab af DP med henvisning til f.eks. nogle af de ovenfor nævnte kilder.

Udfordring med stærkt forsinket effektivering i bestyrelsen

Processen med advokatredigeringen, der blev leveret i august 2019, medførte nogle ønsker fra bestyrelsen til yderligere procesmanualer i KfEs sagsbehandling og specielt mere fyldestgørende redegørelse for de valgte indstillinger og en tjekliste med afkrydsning af gennemførte processkridt.

Sammen med skift i sekretariatsbetjening af KfE i foråret 2020, har dette betydet, at bestyrelsens endelige effektivering af nogle afgjorte sager er trukket ud i op til 2½ år, hvilket KfE finder meget beklageligt og unødigt belastende for de berørte medlemmer.

Der er i forlængelse af anbefalinger i advokatanalysen i fra udgangen af 2020 arbejdet på at finde en form på beskrivelse i indstillingerne fra KfE, der betyder, at bestyrelsens behandling af sagerne ikke fremover forventes at give anledning til lange ekspeditionstider. Dette samtidig under skyldig hensyntagen til det indklagede medlem og at bestyrelsen ikke selvstændigt skal sagsbehandle klagen, ligesom både KfE og bestyrelsen har skærpet tavshedspligt. Bestyrelsen opgave er således i hht vedtægterne for KfE stk. 7: *".. at vurdere, om der er sammenhæng mellem de forhold, der er klaget over, de etiske principper, der indgår i Komiteens vurdering og den indstillede sanktion, at træffe afgørelse på baggrund heraf."*

Nuværende formalia knyttet til klagesagsbehandling m.v.:

- ✓ Diverse info- og høringsbreve til klager og indklagede
- ✓ Samtykkeerklæring fra indklagede i fht GDPR (ny)
- ✓ Procedurebeskrivelser
- ✓ Klagevejledninger
- ✓ Tjekliste for sagsskridt (ny) til bestyrelsen sammen med indstillinger fra Komite for Etik
- ✓ Forretningsorden – der også angiver arbejdsdeling med sekretariatet
- ✓ Dagsordener og mødereferater
- ✓ Årsberetning/Beretning til GF

7. Forslag til handlingsprogram på GF 21

Etikområdet særskilt behandling på GF?

I forlængelse af drøftelserne med de Kritiske Revisorer omkring status for og forslag på etikområdet, har Komite for Etik og de Kritiske Revisorer i fællesskab primo juni 2021 sendt en anmodning til DPs ledelse (formand, bestyrelse og direktør) om, at etikområdet bliver et særskilt punkt på GF-21 for at sikre den fornødne tid til medlemsdebat og stillingtagen om vedtægtsforslag og revision af de fælles nordiske etiske principper.

Forslag til arbejdsprogram ved GF-21 og bestyrelsens budgetudkast:

- *Intro-kursus om etik for nyuddannede/nye medlemmer af DP ved KfE to gange årligt fordelt på Århus og København. Komite for Etik ansøger om midler til at kurset kan gennemføres ved tilstedeværelse, da vi finder at denne form er mest optimalt for at sikre alles involvering og mod på åbenhed i diskussioner omkring etiske dilemmaer. Bestyrelsen ønsker kurset afholdt digitalt.*

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 **Skal formelt godkendes på DPs GF-21**

- *Forslag om udvikling af reflektionsværktøj om etik til DPs hjemmesiden baseret på gennemført vidensindhentningen via decentrale enheder, undervisere på kurser om etik DP, klagesagsbehandling, mv., hvor KfE leverer det faglige indhold. Komite for Etik ansøger om kr. 100.000 til fordeling på årene 2021 – 2022 til sikring af faglig relevant kommunikationsbistand til sikring af den mest optimale modelopsætning og formidlingselementer. Forventet lancering efterår 2022.
Bestyrelsen har henvist til at der i budgettet har hentet kr. 40.000 fra telefonrådgivningen til kommunikativ bistand, der forventes at kunne inddrages også til løsning af ovennævnte opgave.*
- *Indsigelse til budgetudkast fra bestyrelsen om fastholdelse af det årlige honoreringsniveau for den faste ugentlige telefonrådgivning på kr. 75.000, således at dette ikke beskæres til kr. 35.000 for at der kan hentes kr. 40.000 til kommunikationsbistand i sekretariatet.*

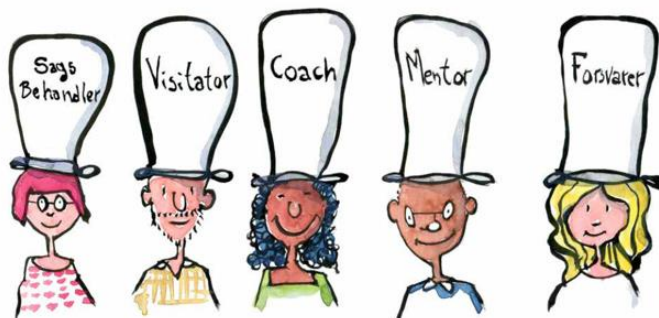
Bilag 1: Skabelon til Introkursus for nye medlemmer af DP om etik (s. 17-18)

Bilag 2: Ramme for udvikling af reflektionsværktøj til DPs hjemmeside (s. 19-23)

Der henvises iøvrigt til den særlige underside på DPs hjemmeside om etik, hvor KfE også har og vil levere egne tekster.

Bilag 1: Skabelon for intro-kursus for nye medlemmer i DP om etik

Roller vi alle kan have i udover de traditionelle psykologfunktioner og som giver anledning til mange forskellige dilemmaer.....

Den vedtægtsbestemte formidlingsopgave

Udgangspunktet for udarbejdelsen af en formidlings- og kommunikationsplan er, at vedtægterne for Komite for Etik i § 1 betoner følgende opgaver for komiteen:

- ***At udbrede kendskabet til de nordiske etiske principper for psykologer***
- ***At øge bevidstheden i medlemskredsen om de etiske dilemmaer, som knytter sig til forskellige faglige funktioner, som psykologer udøver.***

Formidlingsforpligtelsen er central, fordi:

- a) den skal medvirke til at styrke den generelle etiske bevidsthed hos medlemmerne
- b) støtte medlemmernes mod på at anvende principperne og refleksionen i psykologarbejdet
- c) styrke medlemmernes mod på at kontakte kolleger, hvis praksis eller ageren, som de bliver utrygge ved
- d) vi har brug for at bryde med mulige opfattelser af, at KfE helt primært er et klageorgan
- e) synlige etiske principper også medvirker til øget respekt for psykologstanden i omverden
- f) *de etiske principper aktuelt gennemgår en justering - der både rummer konkrete formuleringer, men også nogle principielle ændringer.*

Behov for tilbud om introkursus for nye medlemmer/nyuddannede

- Medlemmer af Dansk Psykologforening er forpligtet i hht vedtægterne til at overholde de fælles nordiske etiske principper for psykologer
- Kendskab til de etiske principper er derfor væsentligt, men også gavnligt for den enkelte i sin erhvervsudøvelse i forhold til at kunne håndtere de mange udfordringer for faget og afledte etiske dilemmaer som opstår løbende
- Afsøgning ved KfE dokumenterer, at undervisning i etik ikke foregår systematisk på alle psykologuddannelser og at det derfor ikke kan forudsættes, at nye medlemmer/nyuddannede er fuldt bekendt med de etiske principper og rammerne heromkring

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 Skal formelt godkendes på DPs GF-21

- Nye medlemmer af DP bør derfor have en fair chance for tidligt i mødet med forening og fag, at få en basisintroduktion til de etiske principper, disses nytteværdi i praksis, ligesom fortrolighed hermed kan have betydning i et autorisationsforløb
- Som følge af forpligtelsen til at overholde de etiske principper, er det KfEs opfattelse, at introkurset bør tilbydes vederlagsfrit til de aktuelle medlemmer
- Forslaget er, at afholde introkurset min. 2 x årligt fordelt på København og Århus, og hvor medlemmer af KfE står for undervisningen og DP for lokaler og forplejning. Betaling af undervisning må drøftes i forhold til gældende praksis i decentrale enheder. Der skal afsættes en økonomisk ramme i DPs / KfEs budgetter

Skabelon for indhold i intro-kursus for nye medlemmer om etik

Dagskursus i regi af og lokaler hos DP - kl. 10-17 2 x årligt	hhv København og Århus – gratis?
Velkomst og gensidig præsentation	Deltagere og undervisere fra KfE
Indledning: <ul style="list-style-type: none"> • Hvorfor har vi etiske principper som psykologer? • Hvorfor er de udformet som overordnede principper (istedet for Code of Conduct) - herunder lidt om det nordiske og internationale samarbejde • Forskel på lovgivning og etik – selvom der er overlapninger • Hvordan kan principperne ved etiske refleksion være til støtte og kvalitetssikring i vores praksis med udøvelse af psykologfaget? • Gennemgang af den etiske beslutningsproces (som beskrevet i vedtægterne) 	Fremlæggelse suppleres af caseøvelser og debat – bl.a. muligheden for at deltagerne kan nævne eksempler på situationer i arbejdet der har rummet etiske dilemmaer? Måske situation, hvor underviser giver sig til kende og måske også en situation forberedt fra en af deltagerne?
Formidling af de enkelte principper og underprincipper: I. Respekt II. Kompetence III. Ansvar IV. Integritet	Suppleret med caseøvelser - Der øger trygheden ved at anvende refleksionsprocessen - Gerne hentet fra refleksionsværktøjet, når det er klar
Når flere principper og roller er i spil på samme tid – hvordan handler, vælger og prioriteter man da?	Komplekse cases til drøftelse – til illustration af forskellige holdninger og løsninger
Hvad kan være konsekvenser af manglende overholdelse af de etiske principper – hvad er jeg forpligtet til som medlem og	Klageproblematikken – hvis Spor 1
Hvor kan jeg hente rådgivning i DP og ellers?	Orientering om telefonrådgivningen mv

Bilag 2: Rammer for udvikling af reflektionsmateriale om etik til DPs hjemmeside

Illustrationer: Fritz Ahlefeldt

Den eksisterende vedtægtsbestemte formidlingsopgave

Udgangspunktet for udarbejdelsen af en formidlings- og kommunikationsplan er, at vedtægterne for Komite for Etik i § 1 betoner følgende opgaver for komiteen:

- *At udbrede kendskabet til de nordiske etiske principper for psykologer*
- *At øge bevidstheden i medlemskredsen om de etiske dilemmaer, som knytter sig til forskellige faglige funktioner, som psykologer udøver.*

Formidlingsforpligtelsen er central, fordi:

- a) den skal medvirke til at styrke den generelle etiske bevidsthed hos medlemmerne
- b) støtte medlemmernes mod på at anvende principperne og refleksionen i psykologarbejdet
- c) styrke medlemmernes mod på at kontakte kolleger, hvis praksis eller ageren, som de bliver utrygge ved
- d) vi har brug for at bryde med mulige opfattelser af, at KfE helt primært er et klageorgan
- e) synlige etiske principper også medvirker til øget respekt for psykologstanden i omverden
- f) *de etiske principper aktuelt gennemgår en justering - der både rummer konkrete formuleringer, men også nogle principielle ændringer.*

Initiativ til udvikling af web-baseret reflektionsmateriale

Udgangspunkt:

KfE har taget initiativ til udvikling af grundlag for nyt reflektionsmateriale om etiske dilemmaer af generel karakter og i forskellige faglige funktioner, der skal gøres tilgængeligt på www.dp.dk.

Formål:

At materialet kan lette adgangen til indsigt og refleksion omkring etik for medlemmer, men især også kunne fremme interessen for brug kollegialt på arbejdspladser, i netværk, supervision og andre formidlings- og undervisningssammenhænge. Ønsket er et materiale, som kan have generel interesse og som er mere levende end pjecemateriale.

Beretning fra Komite for Etik 2018-2021 **Skal formelt godkendes på DPs GF-21**

Form: Basisinformation om principperne, refleksionsproces, illustration af de enkelte principper og dilemmaer via tekst, videoer med refleksionsspørgsmål til inspiration, etc.

Økonomi:

KfE ansøger bestyrelsen om særlige midler til materialeudvikling og –produktion til web i budgetter for KfE ved GF 2021-2024, herunder kommunikationsassistance til den mest brugervenlige form og opbygning og muligheder i forhold til DPs hjemmeside, herunder mulighed for opdatering og supplering over tid. Der ansøges om kr. 100.000.

Indhold og relevans:

KfE har foretaget vidensfangst og indhentet inspiration til casemateriale/etiske dilemmaer via de decentrale enheder, undervisere på etikkurserne i DP-regi, universiteterne, telefonrådgivningen og klagesagsbehandlingen i KfE regi

Indhentning til inspiration af casemateriale/etiske dilemmaer

Status for processen:

1. **Undervisere på DP-kurser:** KfE har afholdt møder i efteråret 2020 med Jytte Ganløse og Søren Fryd Birkeland, der underviser på hvert sit kursus om etik i DP regi, hvorfra der fremkom en række temaer for etiske dilemmaer i psykologernes praksis.
2. **Universiteterne:** KfE har i efteråret 2020 kontaktet universiteterne for at få et overblik over status for undervisningen i etik. Resultat: Stor variation, hvis nogen undervisning. Oplagt at gå ud fra, at et introkursus om etik til nye medlemmer/ny uddannede er relevant.
3. **Komite for Etik:** KfE løbende drøftelser af input som kan hentes fra telefonrådgivningen og klagesagsbehandlingen
4. **Decentrale enheder:** KfE har udsendt spørgeskema til alle decentrale enheder i efteråret 2020 (dvs. kredse, sektioner, selskaber, netværk) til besvarelse inden udgangen af februar 2021 og spurgt til følgende:
  - Hvor ofte drøftes etiske dilemmaer i det daglige arbejde som psykolog på styrelsesmøder?
  - Har I viden om etiske dilemmaer som ofte gør sig gældende på arbejdsområdet? Fx pga sammenstød mellem rolleovertagelse, lovgivning, lokale retningslinier og arbejdsbetingelser? Giv gerne eksempler
  - Har I viden om specifikke etiske dilemmaer knyttet til fagområdet? Nogle af de 4 overordnede principper eller beskrivelser heraf som især er i spil i forhold til andre? Caseeksempler?
  - Indgår belysning af etiske dilemmaer i kursusvirksomhed eller andre arrangementer, som selskabet/sektionen/kredsen står for? Eksempel
  - Hvad er jeres umiddelbare indtryk af motivationen til tage etiske dilemmaer op? Har tabuer eller ængstelse for at begå fejl eller få klager betydning for kulturen i forhold til åbenhed kollegialt eller på ledelsesplan? Eksempler?
  - Har I kendskab til eksisterende refleksionsmateriale, som kunne inspirere KfE i udviklingsprocessen?
  - Andre bemærkninger

Modtaget svar pt (KfE har ikke rykket pga Corona-tid): 3 kredse, 4 sektioner, 4 selskaber og 3 netværk. Angiver relevans for at styrke etisk refleksion, mange eksempler på arbejdsvilkår, der kan afføde etiske dilemmaer, generelt fornemmelse af, at psykologerne er presset mange steder.

Samlet set udbytte af hele processen:

Mange relevante temaer/områder, hvoraf der kan udtrages en række principielle/klassiske situationer der kan bearbejdes til refleksionsmaterialet, samt nogle områdespecifikke

Overvejelser om modelopbygning og formidlingsformer

Krav til opbygningen af refleksionsværktøjet på hjemmesiden:

At det er let at overskue, god introduktion og at man kan udvælge i materialet, alt efter hvad der er relevant for den aktuelle situation (kursus, debat på personalemøde, netværksmøde, supervision, etc.).

Eksempelvis: Modulopbygning (som "brikker", "legoklodser") der muliggør fleksibel kombination (se modelillustration side 5):

- Basismodul (Hvorfor etiske principper og deres status i DP, udformning heraf, de enkelte principper – indlagte øvelser)
- Refleksionsprocessen med øvelser
- Kultur-temperaturmåling: Øvelse med hvad der fremmer hhv hæmmer kulturen i forhold til åben italesættelse af etiske dilemmaer og sparring herom, etc. Er der f.eks. behov for at arbejde med at bryde tabu om eller ængstelse over om at begå fejl?
- Klassiske/principielle casetemaer med indbyggede etiske dilemmaer (med involvering af flere principper – eks. roller, opdrag, samarbejde med andre faggrupper)
- Specifikke eksempler, 3-5 cases/etiske dilemmaer til start på udvalgte beskæftigelsesområder: klinisk (børn/unge hhv voksne), organisation (erhverv, jobcenter, mv), pædagogisk (undervisning)
- → som kan stimulere til at medlemmerne selv bidrager med eksempler/dilemmaer fra egen praksis i den givne setting

Overvejelser om formidlingsformer

Valg af formidlingsformer:

Eksempelvis:

- PP-som kan anvendes ved introduktion
- Anvendelige øvelser
- Præsentationsform for cases?

Filmspot med personer fremmer ofte lettere umiddelbar indlevelse og/eller identifikation også hos psykologer – ligeledes speaksekvenser

Produktion heraf kan være mere bekosteligt end f.eks. kort med illustrative tegninger, tekst med citater, etc.

Men:

Det vil være attraktivt at kunne blande flere af disse formidlingsformer afstemt efter tema, og en pilotafprøvning af den mest virksomme og motiverende form kan ske i fokusgrupper undervejs som led i det endelige valg og prioritering.

- Derudover skal der ske overvejelser i forhold til matchning med funktionaliteter på DPs hjemmeside, samt et format der muliggør opdateringer og suppleringer

Eksempler på formidlingsformater

Case:

En psykolog i distriktps psykiatrien får visiteret en patient til kognitiv behandling, og konstaterer i journalen, at personen har fire forudgående psykiatriske diagnoser: angst, depression, spiseforstyrrelse og senest borderline. Patienten fortæller adspurgt, at hun har haft psykiske vanskeligheder siden tidlig ungdom og har haft kontakt med forskellige psykiatriske afdelinger og tilbud i snart 20 år. Hun oplever, at blive mødt meget forskelligt, når hun har brug for hjælp – afhængigt af, hvilke diagnoser personalet lægger mest vægt på. Føler ikke at behandling har hjulpet og mener helt bestemt at borderlinediagnosen er et resultat af, at hun åbent valgte at tilkendegive utilfredshed med kontakten til en konkret behandler og kvaliteten af behandlingen.

Overvej hvilke faglige og etiske dilemmaer er i spil i forhold til psykologens opgavevaretagelse og i forhold til samarbejdet med patienten. Hvilke etiske principper er i spil?

Illustration af modelopbygning side 23 →

Illustration af modelopbygning

